

concerto
BUDAPEST

BACH / CHAUSSON
CSAJKOVSZKI
R. STRAUSS

Bouchkov / Baráti

2025. január 25.
szombat 19.30
Müpa

J. S. BACH

c-moll kettősverseny, BWV 1060

1. *Allegro*

2. *Largo ovvero Adagio*

3. *Allegro*

CHAUSSON

Poème, op. 25

- szünet -

CSAJKOVSZKIJ

Valse-Scherzo, op. 34

R. STRAUSS

Hősi élet, op. 40

Marc Bouchkov hegedű

Baráti Kristóf hegedű

Concerto Budapest

Vezényel: **Baráti Kristóf**

müpa
Budapest

CONCERTO BUDAPEST SZIMFONIKUS ZENEKAR

Zene szenvedéllyel

A Concerto Budapest szimfonikus zenekar Magyarország egyik vezető nagyzene kara. Egyéni hangzásával, nagy ívű műsorszerkesztésével különleges és meghatározó szereplője a magyar és nemzetközi zenei életnek. Széles repertoárja a jól ismert klasszikusoktól napjaink kortárs darabjaiig terjed. Progresszív karaktere elementáris erővel nyilvánul meg zenészei játékában, előadásukat a zene szenvedélyes szeretetével teszik feledhetetlenné a közönség számára is.

A zenekar egyike Magyarország legrégebbi együtteseinek, a több mint százéves múltat magáénak tudható Concerto Budapest elődje 1907-ben alakult meg. Zeneigazgatója és vezető karmestere a 2007-es centenárium óta Keller András világhírű hegedűművész-professzor, a Keller Quartet alapítója.

A Concerto Budapest Keller András személyében és vezetésével a magyar kamarazenélés legnemesebb tradícióit viszi tovább, melyeket Bartók Bélától és Weiner Leótól Végh Sándoron és Rados Ferencen át Kurtág Györgyig ívelő folytonosság és zenei szellemiség fémjelez.

A zenekar állandó vendégei olyan elismert magyar zenészek, mint Takács-Nagy Gábor, Ránki Dezső, Várjon Dénes, Kelemen Barnabás, Baráti Kristóf, Fenyő László, Szűcs Máté, Berecz Mihály és Perényi Miklós, visszatérő nemzetközi vendéglistái közé tartozik Gidon Kremer, Heinz Holliger, Isabelle Faust, Khatia Buniatishvili, Lucas Debargue, Mihail Pletnyov és Jevgenyij Koroljov.

A Concerto Budapest tiszteletbeli elnöke Kurtág György, a kortárs zene élő legendája.

Johann Sebastian BACH

c-moll kettősverseny, BWV 1060

- 1. A versenymű későbbi, ismertebb, két csembalóra írt változata az 1730-as évek elején született.**
- 2. Mint minden szólóhangszer[ek]re írt Bach-versenymű, ez a darab is három tételből áll, melyek a gyors-lassú-gyors tételrendet követik.**
- 3. Az eredetileg hegedűre és oboára írt darab ezúttal két hegedűvel szólal meg.**

A Concerto Budapest törzsvendégeinek – és persze Bach rajongóinak – ismerős lehet ez a mű, hiszen a zenekar tavaly októberben már műsorára tűzte. A dolog azonban természetesen nem ilyen egyszerű, hiszen ősszel két kiváló zongoraművész szólaltatta meg a kettősversenyt, ezúttal pedig két nagyszerű hegedűs áll a Concerto élére. Bár a kézzongorás (pontosabban két csembalóra írt) változat az ismertebb, ez csupán annak köszönhető, hogy az maradt fenn. Bizonyos dokumentumok alapján kellett azonban lennie egy hegedűre és oboára írt kettősversenynek Bach életművében, és a kutatók arra jutottak, hogy valószínűleg ezt az elveszett kettősversenyt dolgozhatta át később a szerző csembalókra. Rekonstruálták hát az eredeti változatot (könnyebbség, hogy a két billentyűs jobb kezének játéka gyakorlatilag megfelel a két szólista szólamának), amelyben az oboát gyakran egy másik hegedű cseréli fel. Még szerencse, hogy a Köthenben is elképesztő tempóban dolgozó Bach gondoskodott róla, hogy műve átírat formájában tovább éljen. Ebben a városban, 1717 és 1723 között született ugyanis a szerző legtöbb concertója. Mivel későbbi lipcsei munkájával szemben ekkor még nem kötötték le egyházzenei kötelességei, kedvére komponálhatott a rendelkezésére álló együttes számára – kiváló szólisták közreműködésével. A hegedű és az oboa egyaránt igen éneklő hangszer, ezért a középső tételben széles melódiákkal találkozunk, a két szélső tételt pedig a szólisták visszhangszerű, felelgetős párbeszédei teszik emlékezetessé.

Marc Bouchkov

„A hegedű mindig is a családuk része volt. Magától értetődő volt az otthon muzikalitása – minden szobából kiszüremlett a hangja. **Gyerekként hegedülni hallani valakit azt jelentette, mintha beszélni hallanánk, és egy idő után közös nyelvet kezdtünk el beszélni a hangszer által másokkal is...**Természetesen nálam is az utánzással kezdődött minden: veszel egy fából készült »holmit«, és úgy teszel, mintha világsztár szölistaként játszanál rajta, aztán a szülők megkérdezik: »Tényleg tetszik?« És a gyerek azt válaszolja: »Igen! Olyan akarok lenni, mint te!«”

Ernest CHAUSSON

Poème, op. 25

- 1. A hegedűre és zenekarra írt művet 1896 áprilisa és júniusa között komponálta a szerző. A hivatalos ősbemutatóra 1896. december 27-én került sor.**
- 2. A mű Eugène Ysaÿe számára készült, aki hegedűversenyt rendelt a szerzőtől, de ezt a rövidebb, egytétéles, fantáziaszerű darabot kapta.**
- 3. A Poème nem programzene, de erősen inspirálódott egy 1881-es romantikus novellából.**

A zenetörténet nem szenved hiányt szerénytelen komponistákból, de az sem ritka, hogy egy szerző alkotói válságba, önbizalomhiányba vagy teljes depresszióba essen. A 19. század második felében alkotó francia Ernest Chausson a második csoportba tartozott: folyamatos kishitőség gyötörte. Amikor a legendás belga hegedűs, Eugène Ysaÿe azzal a kéréssel találta meg, hogy komponáljon számára hegedűversenyt, Chausson megrémült a feladat nagyságától, a háromtétéles, szigorú szabályok alapján felépülő formától. Nem futamodott meg teljesen, de a felkérést a saját arcára formálta, és rapszodikusabb, szabadabb, rövidebb megoldást talált ki. Talán Ivan Turgenyev *A diadalmas szerelem dala* című novellája, talán személyes élmény ütött szöveget a fejébe, amikor egy jegyességéből kilépő és végül más férfi mellett döntő nő története kezdte foglalkoztatni. Bár a *Poème* végül nem a románc zenei ábrázolása lett, a kontrasztokban és érzelmekben gazdag ütemekbe izgalmas beleképzelné a csalódást, a boldogságot, a dühöt és a szerelmet. A művet végül maga a címzett, Ysaÿe mutatta be először, és ha ez még nem lett volna elég önbizalomnövelő, Chausson spanyol zeneszerző barátja, Isaac Albéniz saját pénzének bevonásával kijárta, hogy a Breitkopf & Härtel kiadja a darabot, annak ellenére, hogy fantáziaszerű szerkezete és technikai kihívásai miatt nehéznek, vagyis eladhatatlannak ítélték. A *Poème* valóban tele van olyan hegedűfogásokkal, amelyek csak a legjobb művészek játékában tűnnek könnyednek és fület gyönyörködtetőnek.

Pjotr Iljics CSAJKOVSKIJ

Valse-scherzo, op. 34

- 1. Ez Csajkovszkij második hegedűre és zenekarra írt műve, amelyet 1877 elején komponált.**
- 2. Mivel közvetlenül a híres hegedűversenye előtt íródott, a Valse-Scherzót gyakran a versenymű pár- vagy elődarabjának tekintik.**
- 3. A mű egyetlen hatperces tételből áll, s címéhez híven játékos és páratlan lüktetésű.**

„Előre is köszönöm a keringőt; bizonyára csodálatos lesz, mint minden, amit Ön komponál” – írta Csajkovszkijnak Joszif Kotek, aki megrendelte a művet a szerzőtől. A mesternél korábban zeneszerzési tanulmányokat is folytató hegedűművésznek nem sokkal később koncertje volt, azon szeretett volna egy új, neki szánt darabbal fellépni, de Csajkovszkij minden jel szerint nehezen haladt a művel, ugyanis Kotek néhány nappal később biztosította, hogy bár változtatlanul nagyon örülne a darabnak, ne erőltesse, ha épp nincs ereje hozzá. A keringő azonban elkészült, még ha csak hegedű-zongora változatban is, s Koteknek kellett meghangszerelnie. (Csajkovszkij részben onnan is meríthetett motivációt, hogy egyes feltételezések szerint nem csak szakmai szálak fűzték Kotekhez.) A darab zártkörű előadását pozitívan fogadták a jelenlévők, az 1878. őszi hivatalos bemutató azonban nem aratott sikert, amiért a hegedűs épp saját hangszerelését okolta. A mű azóta belopta magát a közönség szívébe, ami annak is köszönhető, hogy sok hegedűművész együtt veszi lemezre Csajkovszkij hegedűversenyével, amelyben Kotek ugyancsak közreműködött, illetve amelynek inspirációs forrása is lehetett. Olyan elmélet is létezik, mely szerint a *Valse-Scherzót* a hegedűverseny részének szánta a szerző, mindenesetre nyugodtan tekinthetjük előtanulmányának. Nem hiányoznak belőle a mutatós hegedűszólók és a fülbemászó dallamok sem. Élénk, vidám, könnyed zene, ráadásul Csajkovszkij erőssége, a hangszerelés is briliáns a műben.

Richard STRAUSS

Hősi élet, op. 40

- 1. Az 1898-ban született szimfonikus költemény hat, egymást szünet nélkül követő tételből áll.**
- 2. Richard Strauss tulajdonképpen magát állította be a műben jelölt hősnek, és minden tételben elrejtett valamilyen személyes utalást.**
- 3. A Strauss által vezényelt 1899-es bemutató alaposan felzaklatta a kritikusokat.**

Richard Strauss humora számos művében megjelenik, de levelezésében is fel-felüti a fejét a gúny, az ironia és a könnyedség. Így írt 1898 júliusában bajor hegyi üdülőhelyéről: „Mivel Beethoven *Eroica*-ja ma oly népszerűtlen karmestereink körében, s ezért igen ritkán játsszák, az űrt egy hasonló témájú, tekintélyes hosszúságú szimfonikus költeménnyel töltöm ki. A címe *Hősi élet*, és bár nincs benne gyászinduló, sok kürt szerepel, a kürtök pedig igenis alkalmasak a hősiesség kifejezésére. Az egészséges vidéki levegőnek köszönhetően a vázlatom jól halad, és remélem, újév napjára be is fejezem.” Beethovent persze előszeretettel játszottak akkoriban is, a komponálási szándék viszont nem volt pusztá tréfa, ugyanis december 27-re el is készült a kézirat. A művön túl az egyes epizódok is címet kaptak. Az első azonnal *A hős* nevet viseli – a benne felvonultatott témák visszatérnek a darab későbbi pontjain. *A hős ellenségei* című szakasz minden kétséget kizáróan Strauss kritikussait ábrázolja. Hol giccses, hol gúnyos fafúvósszólamok, illetve a zeneszerzési tankönyvekben tiltott hangközlépések borzolták benne a Strausst progresszivitása miatt eleve igencsak támadó ítészek idegeit. A következő epizód-ban egy flörtölő, de belül nagyon is érzékeny és érzéki nő portréja rajzolódik ki a szólóhegedű segítségével, majd a zene szerelmi jelenetbe torkollik. *A hős társa* természetesen a szerző felesége. A kürtök és a trombiták *A hős csatája* című részben bontakoznak ki igazán, majd *A hős munkálkodása békében* című szakasz szól, amelyben több korábbi művéből és a *Hősi élet* addigi témáiból is idéz Strauss. A darabot *A hős világból való elmenekülése és sorsának beteljesedése* elnevezésű epizód zárja a korábbi szerelmi témával és a szerző hangszerelési képességeit fitogtató természethangokkal.

A portrait of a middle-aged man with grey hair and blue eyes, wearing a black shirt. He is leaning forward with his right hand resting on his chin and holding a violin in his left hand. The background is a solid blue color.

Baráti Kristóf

„Az igazi, önálló, kreatív interpretáció akkor tud teljesen kibontakozni, ha az ember annyira természetesen »közlekedik« a hangszerén, hogy elsősorban már tényleg **a zenei tartalom kezd izgatni**, annak felfedezése, dekódolása, újrafelfedezése vagy átformázása.

Így jöhetnek létre azok a varázslatos pillanatok, amelyekért érdemes zenélni.”

25 JANUARY 2025, SATURDAY 19.30 | MUPA

BACH / CHAUSSON / TCHAIKOVSKY / R. STRAUSS

Bouchkov / Baráti

J. S. BACH: Concerto for Two Violins in C minor, BWV 1060

CHAUSSON: Poème

- *interval* -

TCHAIKOVSKY: Valse-Scherzo, Op. 34

R. STRAUSS: Ein Heldenleben, Op. 40

Marc Bouchkov, Kristóf Baráti violin,

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **Kristóf Baráti**

What might interest the audience about this concert, which will be conducted by artist of the season Kristóf Baráti, is the diversity of the programme in terms of eras and cultures, as well as the unique collaboration between two great violinists. He and Marc Bouchkov, a Belgian of Russian-Ukrainian origin, will first perform the Bach Double Concerto in C minor, which, although primarily known as a keyboard concerto, is also increasingly performed in a reconstructed form with two violin soloists. This will be followed by French composer Ernest Chausson's most popular composition from the very end of the 19th century, Poème, created for the epochal violin virtuoso Eugène Ysaÿe – amidst great scepticism on the part of the composer – followed by another extremely extravagant Romantic piece for violin and full orchestra to close the first part of the evening: Tchaikovsky's Valse-Scherzo in C major.

The two marvellous artists will continue to collaborate after the interval as well, with Bouchkov serving as the concertmaster for Richard Strauss's 1899 symphonic poem Ein Heldenleben, a piece in which the composer 'naturally' saw himself as the hero.

KELLER András hegedű

KELLER

KOKAS Katalin hegedű

FENYŐ László cselló

SZÜCS Máté brácsa

QUARTET

Klenyán Csaba klarinét

Pierre-Laurent Aimard
zongora

Kaczander Orsolya fuvola

**BARTÓK
SCHÖNBERG
BRAHMS**

KAMARAKONCERT

2025. február 15.

sombat 19.30

Zeneakadémia

**concerto
BUDAPEST**

Moz art nap

2025. március 2., vasárnap
Zeneakadémia

Devecsai Gábor | Angela Hewitt
Kaczander Orsolya | Keller Quartet
Kokas Dóra | Albrecht Mayer
Mohai Bálint | Maxim Rysanov
Simon Izabella

Művészeti vezető: Keller András
Házigazda: Batta András

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

concertobudapest.hu

[concertobudapest](https://www.facebook.com/concertobudapest)

[concerto_budapest](https://www.instagram.com/concerto_budapest)